

Hoofdstuk 9 De Winst & Verlies rekening en het Cash Flow overzicht

De Winst & Verlies rekening beantwoordt sommige van de meest belangrijke vragen, waarop gebruikers van financiële overzichten het antwoord willen weten, namelijk:
Wat waren de financiële resultaten van de bedrijfsprestaties van de entiteit voor de fiscale periode?

Hoeveel winst of verlies heeft het bedrijf gemaakt?

Stijgen de verkopen ten opzichte van de kosten van de verkochte goederen en overige operationele uitgaven?

Door het belang van het netto inkomen voor managers, aandeelhouders, potentiële investeerders en anderen, is het juist om je te focussen op de vorm en inhoud van dit financieel verslag.

De **Winst & Verlies rekening** vat de resultaten van de bedrijfswinstgenererende activiteiten voor een fiscale periode samen.

Het **overzicht van de cash flows** geeft uitleg over de verandering in de kas van het bedrijf, vanaf het begin tot het einde van de fiscale periode door het samenvatten van de kaseffecten van de bedrijfsoperationele, investerings- en financiële activiteiten gedurende de periode.

9.1 Winst & Verliesrekening

Inkomsten

Inkomsten worden aan het begin van de Winst & Verlies rekening gerapporteerd.

De FASB definieert **inkomsten** als “instroom of andere verbeteringen van activa van een entiteit of nederzetting van haar passiva (of een combinatie van beiden) uit het leveren van geproduceerde goederen, verlenen van diensten of andere activiteiten, die grote lopende of centrale operaties van de entiteit vormen”.

Dit houdt in dat wanneer een bedrijf een product verkoopt of een dienst levert aan een klant en daarvoor geld ontvangt, dan wordt er een debiteurenrekening gecreëerd en is er sprake van inkomsten voor het bedrijf.

Inkomsten worden gemeten door het bedrag dat aan geld is ontvangen of verwacht wordt ontvangen te zijn uit de transactie. Als het geld niet binnen een jaar verwacht wordt ontvangen te zijn, dan worden de inkomsten vaak gemeten door de netto contante waarde van het bedrag dat verwacht wordt te zijn ontvangen.

Verkopen is de term dat gebruikt wordt voor het beschrijven van de inkomsten van bedrijven, die aangeschafte of zelf vervaardigde producten verkopen.

Netto verkopen is:

1. Bruto verkopen – Retours en vergoedingen.

Netto verkopen is meestal het eerste bijschrift van de Winst & Verlies rekening.

Stel dat een bedrijf ook verkoopkortingen geeft aan bedrijven die snel betalen, dan worden deze kortingen ook van de bruto verkopen afgetrokken.

Inkomsten worden dan als volgt berekend:

2.	Verkopen	\$
3.	– Retours en vergoedingen	() -
4.	– Verkoopkortingen	() -
5.	Netto verkopen	\$

Winsten zijn toenames in de netto activa van een entiteit voortvloeiende uit incidentele transacties of non operationele activiteiten en worden gebruikelijk niet inbegrepen bij de inkomsten aan het begin van de Winst & Verlies rekening.

Uitgaven

De FASB definieert **uitgaven** als uitstroom of andere manieren van opmaken van activa of ontstaan van verplichtingen (of een combinatie van beide) uit het leveren van geproduceerde goederen, verlenen van diensten of het uitdragen van andere activiteiten, die grote lopende of centrale operaties van de entiteit vormen.

Uitgaven worden erkend in overeenstemming met het matching principe, omdat ze ontstaan door het ondersteunen van het inkomsten genererende proces. Het bedrag van een uitgave wordt gemeten door het geld of andere activa dat verbruikt is voor het verkrijgen van economische baten, die het representeert. Voorbeelden van uitgaven zijn: de kosten van verkochte goederen, compensatie van werknemers, oninbare debiteuren en afschrijvingen van duurzame activa.

Verliezen zijn dalingen in de netto activa van een entiteit voortvloeiende uit incidentele of non operationele activiteiten en worden niet inbegrepen bij de uitgaven. Verliezen worden gerapporteerd na het inkomen uit operaties.

Kosten van verkochte goederen

Uitgaven worden van de inkomsten afgetrokken op de Winst & Verlies rekening. Een significante uitgave voor veel bedrijven is '**de kosten van verkochte goederen**'. De voorraad kostenstroom veronderstelling, die door het bedrijf wordt gebruikt, beïnvloedt deze uitgave.

Voorraadinkrimping (voorraadverliezen) wordt meestal inbegrepen in de kosten van verkochte goederen tenzij het inbegrepen bedrag materiaal is.

Het vaststellen van het bedrag van de kosten van verkochte goederen is een functie van de voorraad kostenstroom veronderstelling en het voorraadboekhoudsysteem (periodiek of eeuwigdurend).

Bij een **eeuwigdurend voorraadsysteem** kunnen kosten bepaald en erkend worden wanneer een product verkocht is. Bij een **periodiek voorraadsysteem** worden kosten van de verkochte goederen berekend aan het einde van de fiscale periode door gebruik te maken van begin- en eindvoorraad bedragen en de aankoopbedragen (of de kosten van vervaardigde goederen).

Het **kosten van verwachte goederen model** ziet er als volgt uit:

• Kosten van beginvoorraad	\$ 3.370
• + Netto aankopen	17.116

• = Kosten van goederen beschikbaar voor verkoop	\$20.486
• - Kosten van eindvoorraad	(3.744)

• = Kosten van verkochte goederen	<u>\$16.742</u>

Wanneer het periodieke voorraadsysteem wordt gebruikt, kan het **netto aankoopbedrag** als volgt berekend worden:

• Aankopen	\$
• + Vrachtkosten
• - Aankoopkortingen	()
• - Retouraankopen en vergoedingen	()
• = Netto aankopen	\$

Hoewel het periodieke systeem een minder gecompliceerde voorraad bijhoudsysteem vereist dan het eeuwigdurende systeem, is de behoefte voor het nemen van een compleet fysieke voorraad voor het nauwkeurig bepalen van de kosten van verkochte goederen, een nadeel.

Voorraadinkrimping is niet echt bekend indien het periodieke systeem gebruikt wordt, omdat deze verliezen inbegrepen worden in de totale kosten van verkochte goederen.

Brutowinst of Brutomarge

Het verschil tussen de verkoopopbrengsten en de kosten van verkochte goederen is de **brutowinst of de brutomarge**. Brutowinst wordt regelmatig uitgedrukt als een ratio.

• Netto inkomsten	\$ 35.382
• Verkoopkosten	-17.164

• Brutomarge	\$ 18.218

Wanneer de brutowinst wordt uitgedrukt als een percentage van het verkoopbedrag, dan spreken we van de brutowinst ratio (of brutomarge ratio). Dit is een bijzonder belangrijke maatstaf voor managers van handelsbedrijven.

De brutowinst ratio kan gebruikt worden voor het monitoren van winstgevendheid, bepalen van verkoopprijzen, het schatten van de eindvoorraad en de kosten van verkochte goederen.

Stel:

• Netto verkopen (of netto opbrengsten) is	\$ 37.586
• Kosten van verkochte goederen (verkoopkosten) zijn	16.742

• Brutomarge	\$ 20.844

Het brutowinst ratio wordt dan als volgt berekend:

- $\text{Brutowinst} = \text{Brutowinst} / \text{Netto verkopen}$
 $= \$ 20.844 / \$ 37.586$
 $= 55,5\%$

Veronderstellingen:

Een bedrijf verwacht een brutowinst ratio van 30% voor het huidige fiscale jaar.

Beginvoorraad is bekend omdat dit het bedrag is van de fysieke voorraad dat aan het einde van het fiscale jaar is meegenomen. Netto verkopen en netto aankopen zijn bekend uit de boekhoudgegevens van de huidige fiscale periode.

Bereken op basis van deze gegevens de geschatte voorraad.

Netto verkopen	\$100.000	100%
Kosten van verkochte goederen		
Beginvoorraad	\$ 19.000	
Netto aankopen	\$ 63.000	

Kosten van goederen beschikbaar voor verkoop	\$ 82.000	
▪ Eindvoorraad	\$?

▪ Kosten van verkochte goederen	\$?

Brutowinst	\$? 30%

Berekening van geschatte voorraad:

$$\begin{aligned} \text{Brutowinst} &= 30\% \times \$100.000 = \$30.000 \\ \text{Kosten van verkochte goederen} &= \$100.000 - \$30.000 = \$70.000 \\ \text{Eindvoorraad} &= \$82.000 - \$70.000 = \$12.000 \end{aligned}$$

De brutowinst ratio kan gebruikt worden voor het schatten van de kosten van verkochte goederen en de eindvoorraad van periodes waarin een fysieke voorraad niet is gemeten. Een ander belangrijk gebruik van de brutowinst marge is voor het vaststellen van verkoopprijzen. Als de manager de brutowinst ratio, die vereist is voor het bereiken van winstgevendheid bij een gegeven verkoopniveau kent, kunnen de kosten van het item gedeeld worden door het complement van de brutowinst ratio voor het bepalen van de verkoopprijs.

Veronderstelling:

Voor een winkelketen zijn de kosten voor het aanschaffen van een bepaald tapijt \$8 per m². Welke verkoopprijs per m² moet gehandhaafd worden voor dit product als een brutowinst ratio van 20% gewenst is?

- Verkoopprijs = Kosten van het product / (1 – gewenste brutowinst ratio)
 $= \$ 8 / (1 - 0,2)$
 $= \$ 10$

Bewijs:

- Berekende verkoopprijs \$10 per m²
 - Kosten van het product 8 per m²
-
1. Brutowinst \$ 2 per m²
 2. Brutowinst ratio = Brutowinst / verkoopprijs
 $= \$ 2 / \10
 $= 20\%$

Operationele uitgaven

De belangrijke categorieën van andere operationele uitgaven die regelmatig gerapporteerd worden op de Winst & Verlies rekening zijn:

- Verkoopuitgaven
- Algemene en administratieve uitgaven
- Onderzoek en ontwikkelingsuitgaven

Deze uitgaven worden afgetrokken van de brutowinst om het operationeel inkomen te verkrijgen, dat een belangrijke maatstaf is voor de prestaties van het management.

Inkomen uit operaties

Het verschil tussen brutowinst en operationele uitgaven representeert **het inkomen uit operaties** (of operationeel inkomen), zoals te zien is in het onderstaande voorbeeld:

<u>Geconsolideerde Winst & Verlies rekening</u>	
• Netto opbrengsten	<u>\$37.586</u>
o Kosten van verkopen	\$16.742
• Brutomarge	20.844
R & D	5.722
Marketing, algemeen & administratief	5.458
Herstructurering & activa waardevermindering	710
1. Operationele uitgaven	<u>\$11.890</u>
2. Operationeel inkomen	\$ 8.954

Het **operationeel inkomen** wordt vaak geïnterpreteerd als de meest geschikte maatstaf van de bekwaamheid van het management voor het benutten van de operationele activa van het bedrijf.

Het operationeel inkomen neemt normaal gesproken de effecten van rente-uitgaven, rente-inkomsten, winsten en verliezen, inkomstenbelastingen en andere non operationele transacties niet mee.

Rente-uitgaven worden meestal als een apart item in de overige inkomsten- en uitgavencategorie van de Winst & Verlies rekening vertoond.

Overige Inkomsten en Uitgaven

Overige inkomsten en uitgaven worden gerapporteerd na inkomsten uit operaties. Deze non operationele items bestaan uit rente-uitgaven, rente-inkomsten, winsten en verliezen.

Inkomen voor inkomstenbelasting en inkomstenbelastinguitgave

Inkomen voor inkomstenbelasting wordt regelmatig gerapporteerd als een sub totaal voor inkomstenbelastinguitgave omdat belastingen een functie zijn van alle gerapporteerde items tot dit punt op de Winst & Verlies rekening.

Netto inkomen en winst per aandeel (EPS)

Netto inkomen (of netto verlies), soms ook de bodemlijn genoemd, is de rekenkundige som van de opbrengsten en winsten minus de uitgaven en verliezen.

Omdat het netto inkomen de ingehouden winst laat stijgen, die gebruikelijk een eerste vereiste is voor dividenden, zijn de aandeelhouders en potentiële investeerders speciaal geïnteresseerd in het netto inkomen.

Voor het gemakkelijker kunnen interpreteren van het netto inkomen (of verlies), wordt het ook gerapporteerd op basis van per aandeel van de uitstaande aandelenportefeuille.

Winst per aandeel (EPS) wordt berekend door het netto inkomen te delen door het gemiddelde aantal aandelen van de uitstaande aandelenportefeuille gedurende het jaar.

Stel: een bedrijf heeft een netto inkomen van \$1.527.000 en heeft 80.000 aandelen tegen 7% en \$50 nominale waarde van de uitstaande preferente aandelen gedurende het jaar.

Bereken de winst per aandeel als volgt.

• Netto inkomen	\$1.527.000
• Minus preferent aandeel dividend vereist (7% x \$50 nom. waarde x 80.000 uitstaande aandelen)	280.000

• Netto inkomen beschikbaar voor gewone aandelen	<u>\$124.7000</u>

Winst per aandeel = $\frac{\text{Netto inkomen beschikbaar voor gewone aandelen}}{\text{Gewogen gemiddelde aantal aandelen van uitstaande aandelenportefeuille}}$

$$= \$1.247.000 / 224.167$$

$$= \$ 5,56$$

Gezien hun belang, worden winst per aandeelbedragen op de Winst & Verlies rekening direct onder het bedrag van het netto inkomen gerapporteerd.

Als er sprake is van potentiële verwatering van converteerbare schulden, converteerbare preferente aandelen of aandelenopties, of verwaterde winst per aandeel, zullen deze ook gerapporteerd worden.

De reductie in winst per aandeel (door bijvoorbeeld daling van rente-uitgaven) van het gewone aandeel wordt **verwatering** genoemd.

Presentatie alternatieven voor Winst & Verlies rekening

Er zijn twee principiële alternatieve presentaties van Winst & Verliesdata namelijk **enkelvoudige formaat** en **meervoudige formaat**.

Het belangrijkste verschil tussen deze twee formaten is dat het meervoudige formaat subtotalen verschaft voor brutowinst en inkomsten uit operaties.

Ongebruikelijke items die soms op een Winst & Verlies rekening staan

Om het netto inkomen op een gemakkelijke manier te kunnen vergelijken met die van voorgaande jaren en voor het verschaffen van een basis voor toekomstige verwachtingen, worden inkomsten of verliezen uit gestaakte operaties en buitengewone items afzonderlijk gerapporteerd op de Winst & Verlies rekening en op basis van per aandeel.

Buitengewone items wil zeggen dat een transactie van nature ongebruikelijk is en onregelmatig plaatsvindt, en wordt als een buitengewoon item gerapporteerd als het betrokken bedrag een belangrijke na-belasting effect op de Winst & Verlies rekening heeft. Voorbeelden van deze items zijn pensioenplan beëindigingen, sommige juridische schikkingen et cetera.

9.2 Cash Flow overzicht

Inhoud en formaat van het overzicht

Het **cash flow overzicht** laat de verandering in geld gedurende het jaar zien en rapporteert geld dat verschaft is of gebruikt is door **operationele activiteiten**, **investeringsactiviteiten** en **financieringsactiviteiten**.

Cash flow uit operationele activiteiten

Er zijn twee alternatieve benaderingen voor het presenteren van het operationele activiteitenonderdeel van het cash flow overzicht:

1. *De directe methode*
2. *De indirecte methode*

Ad 1: deze methode houdt in een lijst maken van elke belangrijke categorie van geldontvangst transacties en gelduitbetaling transacties voor elk van de drie

activiteitsgebieden.

Ad 2: de indirecte methode verklaart de cash flows uit operationele activiteiten door het uitleggen van de verandering in elke niet contante exploitatierekening op de balans.

Het verschil tussen beide methoden is de presentatie van de cash flows uit operationele activiteiten. Meeste bedrijven gebruiken de indirecte methode.

Cash flows uit investerings- en financieringsactiviteiten

Investeringsactiviteiten kunnen zijn: het aankopen van apparatuur en installaties, investeringen in andere bedrijven, leningen verschaft aan andere entiteiten en de verkoop van verzameling van deze activa.

Financieringsactiviteiten houden in: het uitgeven en terugkopen van obligaties en aandelen, inclusief eigen aandelentransacties en contante dividend op aandelenvoorraad.

Interpreteren van het cash flow overzicht

Interpretatie van het cash flow overzicht houdt in het observeren van de relatie tussen de drie brede categorieën van cash flows (operationele activiteiten, investeringactiviteiten en financieringsactiviteiten) en de verandering in het kassaldo voor dat jaar. Het is gewenst om geld te hebben uit operationele activiteiten dat gelijk is aan, of groter dan het geld dat gebruikt wordt voor investeringsactiviteiten, hoewel grote investeringsvereisten in welk jaar dan ook een verlaging aan het begin van het jaarsaldo kunnen veroorzaken.

Geld kan ook verkregen worden uit financiële activiteiten om grote investeringen te compenseren.

De gedetailleerde activiteiten van elke cash flow categorie zullen herbeschouwd worden voor het beoordelen van hun effect op de overall geldpositie van het bedrijf.

Het overzicht van cash flows verschaft belangrijke informatie dat niet gemakkelijk verkregen wordt uit andere financiële overzichten.